

GENERATIONSSKIFTE
Planera i god tid och
undvik fallgroparna

ÅRETS FEST
Tall Ships Races
i Mariehamn

SVANENMÄRKT HUS
Bygger med omtanke
för människa och miljö

”Jag vill se att Norden
inte tappar det ledarskap
som vi har inom
hållbarhetsutveckling.”

GUIDE
Så undviker du fem
vanliga bedrägerier.
SIDAN 18

ANNETTE HÖGLUND DÖNNES

Virtuella världar för hållbar framtid

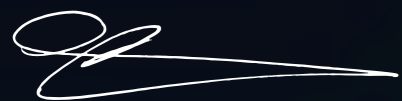
”Min drivkraft är nyfikenheten och öppenheten för förändring.”

En grön investering för att minska ditt CO₂-avtryck

Som företag, bostadsbolag eller privatperson kan du nu göra en grön investering för att minska ditt CO₂-avtryck. Ålandsbanken har inlett ett samarbete med Europeiska Investeringsfonden EIF som möjliggör konkurrenskraftiga finansieringslösningar för miljövänliga investeringar.

Vi är stolta över att kunna erbjuda denna typ av investering då det gör att vi kan stödja fler företag som gör skillnad inom hållbarhet. Välkommen till en bank som värdesätter dig och miljön.

Ta kontakt för mer information

Peter Winberg

AVDELNINGSCHEF FÖRETAG ÅLAND

Tel. 018 291 201
peter.winberg@alandsbanken.ax

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN

Mikael Mörn
Affärsområdesdirektör
Åland

LEDARE

Ålandsbanken – engagemang som går längre än pengar

KOMMANDE SOMMARVINDAR bär med sig inte bara löften om soliga dagar och glittrande vatten, utan också det sjudande samhälle som genomsyrar den åländska sommaren. På Ålandsbanken är vi stolta av att få vara en del av denna värdefulla samhällsanda.

Ålandsbanken har alltid prioriterat att stödja ungdomsaktiviteter, för vi tror på att investera i nästa generation. Genom att sponsra och främja olika ungdomsinitiativ och evenemang, som sommarens höjdpunkt – Tall Ships Races – ger vi unga människor möjligheter att växa och utvecklas.

Men vårt engagemang sträcker sig längre än så. Vi förstår vikten av tillgänglighet, och har därför generösa öppettider på våra bankkontor för att möta dina behov och

önskemål på det sätt som passar dig bäst. Vår servicenivå har alltid varit en hörnsten i verksamheten.

Vi tar vårt miljöansvar på största allvar och strävar längre än vårt miljöavtryck sträcker sig. Genom Östersjöprojektet, där alla bidrag går till miljöfrämjande projekt för Östersjöns väl, har vi bidragit med cirka 5 miljoner euro genom åren. Något som möjliggjorts tillsammans med våra kunder.

Ett stort tack till alla kunder, ni som varit med länge och ni som i en allt större skala väljer att komma med oss i vår resa med tydligt kundfokus, med engagemang och servicenivå och i vår strävan att ständigt göra bättre.

I Ålandsbanking hittar du som vanligt en marknadskronika, ett personporträtt men också mycket annat, till exempel tips om hur du undviker bedrägerier.

Med önskan om en riktigt trevlig kommande sommar.

MIKAEL MÖRN
Affärsområdesdirektör Åland

*”Vi tror på att investera
i nästa generation.”*

FAKTA

Ålandsbanken i siffror

9 776 m€

i aktivt förvaltadt kapital 2023.

61,7 m€

var rörelseresultatet 2023.

615 000€

delades förra året ut till projekt som främjar Östersjöns tillstånd.

Ålandsbanken Kort Företagsränta

utsågs av Refinitiv Lipper till bästa fonden i sin kategori i Norden 2023.

Utsedd till bästa Private
banking-aktör i Finland
2022 och 2023.

KANTAR | PROSPERA

REDAKTION

Ålandsbanking utges av Ålandsbanken,
Nygatan 2, 22100 Mariehamn
Telefon +358 (0)18 29 011
E-post aland@alandsbanken.ax

Chefredaktör Camilla Åkerholm
E-post camilla.akerholm@alandsbanken.ax
Ansvarig utgivare Mikael Mörn
Redaktionell produktion Birdh
Art direction 25AH
Omslagsfoto Therese Andersson
Tryck Grano Oy på miljövänligt och
klimatkompenserat papper.

www.alandsbanken.ax

Nummer 1

Vår/sommar 2024

INTERVJU

ANNETTE HÖGLUND DÖNNES

Hållbar utveckling i teknikens framkant har tagit Annette Höglund Dönnnes runt hela jorden.

38 Q&A

”Jag ser upp till alla människor som vågar följa sina drömmar.”

6 | KORTHET

SIGNALER

Lyckliga nordbor, uppsving för diskret lyx, globala hot på kort och lång sikt och tre bra skäl för att upprätta äktenskapsförord.

8 | UPPLIVNING

FEST BLAND HAVETS GIGANTER

I juli är det äntligen dags – Tall Ships Races kommer till Mariehamn. Nu planeras för årets största fest.

11 | INNOVATION

I HALVLEDARNAS GREPP

De finns överallt, men endast några få aktörer kan tillverka dem. Därför skapar halvledare geopolitisk storm.

18 | TRYGGHET

SÅ BLIR DU SVÅRLURAD

Bedrägerierna fortsätter att öka. Vi listar fem vanliga sätt som bedragarna försöker lura dig och hur du skyddar dig mot dem.

HÅLLBARHET

DE SKAPAR HÅLLBARA HUS

Möt vännerna som vill utmana fastighetsbranschen och nu har byggt Ålands första Svanenmärkta hyreshus.

20

23

COACHEN

FÖRBERED EN GENERATIONSVÄXLING

Planering i god tid och kommunikation inom företagarfamiljen är viktiga nycklar när nästa generation ska ta över.

30 | HÄLSA

TA LJUSET PÅ ALLVAR

Vad säger forskningen om ljuset betydelse för hur vi mår? Hur mycket ljus behöver vi och hur påverkas vi av olika typer av ljus?

Alltid i Ålandsbanking

32 | MARKNADSKRÖNIKA, NIKLAS WELLFELT

36 | TIPS OCH NYHETER FRÅN ÅLANDSBANKEN

38 | Q&A, ADRIAN BÄCKMAN, RESTAURATÖR

Innehållet i denna trycksak utgör allmän information och inte finansiell rådgivning till enskild person. Även om Ålandsbanken har strävat efter att verifiera informationen kan det inte garanteras att denna i alla avseenden är korrekt, fullständig eller rättvisande. Informationen tar inte hänsyn till enskild persons specifika ekonomiska eller skattemässiga situation. Finansiell rådgivning bör sökas från kvalificerad rådgivare innan någon konkret transaktion genomförs eller handling vidtas. Alla prognoser är förenade med osäkerhet och det faktiska utfallet kan bli ett annat än prognosen. Värdet på finansiella instrument kan variera och reduceras och för vissa även bli negativt. Ålandsbanken friskriver sig från ansvar för samtliga skador och förluster, såväl direkta som indirekta, som kan uppstå i anledning av informationen. Informationen är skyddad av upphovsrätt och får inte utan Ålandsbankens tillstånd kopieras, distribueras eller publiceras. Tvister i anledning av informationen ska prövas enligt finsk rätt av finsk domstol exklusivt.

TIPS

UTBLICK

Från AI-driven språkhjälp och middagar i rymden till hållbar möbeldesign och utställning med nordbon i centrum.

34

INSIKT

BLICKAR MOT BÄTTRE BUBBLOR

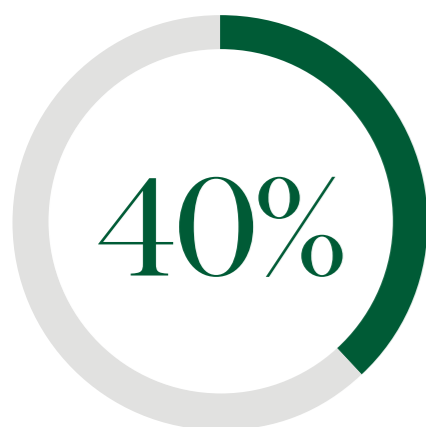
Småskaliga odlare utmanar jättarna i Champagne. Ekobubbel har blivit hett bland samlare.

26

DISRUPTIV FÖRÄNDRING

40 PROCENT av jobben runt om i världen kan komma att påverkas av artificiell intelligens (AI). Det är en trend som sannolikt kommer att medföra ökad produktivitet och högre tillväxt – men som också riskerar fördjupa ojämlikheten i världen, rapporterar Internationella valutafonden (IMF).

Källa: IMF

VÄLMÅENDE

NORDBOR SKATTAR SIG LYCKLIGA

VILKET LAND HAR VÄRLDENS

lyckligaste befolkning? Svaret är Finland, som för sjunde året i rad placerar sig på första platsen, enligt World Happiness Report. Norden rankas överlag högt. Finland följs nämligen på topplistan av Danmark, Island och Sverige.

Rankingen baseras inte på traditionella mått som BNP utan låter människor i världens länder själva sätta betyg på hur nöjda de är med sin livssituation.

"Det finns ingen plan B. Plan B är att lyckas med plan A."

Arnold Schwarzenegger i sin bok Gör nytta: Sju verktyg för livet.

DISKRET LYX SOM SÄLJER

TV-SERIEN SUCCESSION gav ett uppsving för lyxmode utan synliga logotyper – på engelska kallat quiet luxury. Enligt CNBC gick det 23 procent bättre för modehus inriktade på denna typ av nedtonad lyx under 2023.

Det märks även på börserna där företag som Brunello Cucinelli och Hermes belönats med kursuppgångar, medan investerare haft en svalare inställning till varumärken som Gucci och Burberry, som anses vara mer "högljuda".

Källa: CNBC

2,2 miljarder

aktiva Apple-produkter finns det i världen.

Det är en ökning med 200 miljoner sedan förra året. Allt enligt Apples egna beräkningar som de släppte i februari 2024.

SUPERVALÅRET

TRÅNGT KRING VALURNORNA

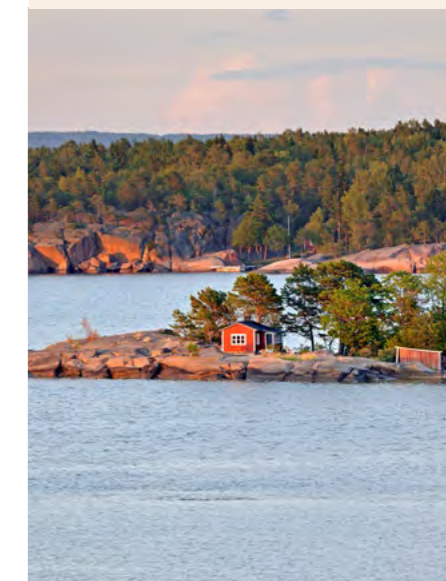
76 LÄNDER VÄNTAS hålla val under 2024 i det som kallas för ett supervalår. 43 av dessa räknas bli fria och demokratiska. Under året röstar människor i åtta av tio av världens mest befolkade länder. Sammanlagt berörs nära hälften av världens befolkning.

Källa: Economist

90 miljoner

Så många människor uppskattas det bo längs det sammanlagda avrinningsområdet till Östersjön.

Källa: WWF

3 SKÅL ATT SKRIVA ÄKTENSKAPSFÖRORD

1 ÄKTENSKAPSFÖRORDET skyddar dig och din partner vid separation eller dödsfall.

2 DET GER DIG och din partner skydd av personlig egendom som till exempel ett företag eller föremål med affektionsvärde.

3 DET GÖR DET LÄTTARE att bevara arv och gåvor så att det förblir i familjen om äktenskapet skulle upplösas.

ATT TA UPP ÄKTENSKAPSFÖRORD när ni planerar att gifta er, gör att ni lättare kan prata om ekonomin tillsammans och det är ofta ett sunt sätt att starta äktenskapet på för att bygga en stabil grund för er framtid tillsammans.

Som Premium- och Private Banking-kund får du årligen två timmars kostnadsfri rådgivning inom familjejuridik och därtill hörande skatter. För att upprätta juridiska dokument debiteras en separat avgift. Kontakta Ålandsbanken för mer information.

"Bygg en stabil grund för er framtid tillsammans."

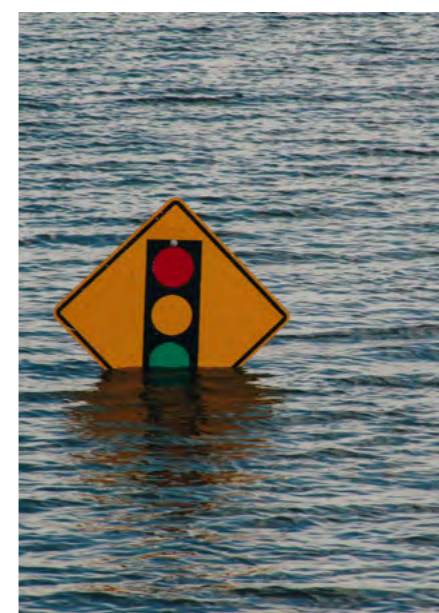
GLOBALA RISKER

WORLD ECONOMIC FORUM har låtit 11 000 företagsledare och 1400 experter på riskanalys rangordna de största globala hoten de kommande åren. Här är de främsta hoten:

- På kort sikt (inom 2 år)
1. Desinformation
  2. Extremväder
  3. Polarisering inom samhällen

- På längre sikt (inom 10 år)
1. Extremväder
  2. Kritisk förändring av jordens sammanhängande klimatsystem
  3. Förlust av biologisk mångfald och kollaps i ekosystem

Källa: WEF Global Risk Report 2024

Havets vackra jättar

Tall Ships Races är tillbaka i Östersjön och besöker i sommar tre hamnar nära dig: Helsingfors, Åbo och vårt kära Mariehamn. I Västra hamnen planeras för fyra dagars festivalyra till kulissen av världens mäktigaste segelfartyg.

TEXT HENRIK LINDSKOG
FOTO SAIL TRAINING INTERNATIONAL

DET SOM SKULLE BLI en majestätisk svanesång för slutet av en era, markerade i stället upptakten till ett av världens största och mest populära internationella årliga evenemang. När The Tall Ships Races anordnades för första gången 1956 hade de motordrivna skeppen sedan länge kommit att dominera haven. Ångdriftens överlägsenhet inom både resande, frakt och krigsföring på sjön blev inte minst tydlig under andra världskriget. "The age of sail" (segelfartygens tid) var förbi och det skulle uppmärksammas med en vänskaplig regatta för unga kadetter, från Torquay på Englands sydkust till Portugal.

Men upplevelsen när ett tjugotal av världens främsta råriggare låg ankrade sida vid sida var något alldeles extra. Den första tävlingen blev en mycket större publiksuccé än arrangörerna kunde förutspå och planeringen för kommande evenemang inleddes direkt. Numera arrangeras Tall Ships Races årligen i europeiska vatten med nya gästhamnar varje gång. Ofta deltar upp emot 100 fartyg från hela världen i olika storleksklasser.

GEMENSKAP OCH UTVECKLING

Redan från starten har Tall Ships Races handlat om mer än tävling och vackra fartyg. För att få delta måste minst hälften av besättningen på fartyget utgöras av trainees mellan 15 och 25 år. Tjejer och killar helt utan seglingserfarenheter kan söka trainee-plats på fartygen under en eller flera av tävlingens delsträckor. Bakom arrangementet står Sail Training International som verkar för att ge möjligheter till ungdomar med olika social och kulturell bakgrund. Organisationens arbete för internationella relationer, vänskap, samarbete och utveckling för unga nominerades till Nobels fredspris 2007.

TILLBAKA I ÖSTERSJÖN

I år är Tall Ships Races tillbaka i Östersjön, med start 27 juni i Klaipėda, Litauen och sedan seglatser via Helsingfors, Tallinn, Åbo och Mariehamn. Målgången blir i polska Szczecin i början av augusti.

Efter att pandemin satte käppar i hjulet för evenemanget 2021 är förberedelserna äntligen igång i Mariehamn. I skrivande stund är 60-talet fartyg anmälda att ankra i Västerhamn.

Bland jättarna i A-klassen finns bland andra den 88,5 meter långa Cisne Branco ("Den vita svanen") från Brasilien och det

"Årets största fest planeras under fyra maxade dagar."

vackra skolskeppet Guayas från Ecuador. Årets största fest planeras under fyra maxade dagar, förklarar Pia Nyberg som är projektledare för arrangementet på Åland.

– Att vara värddamn innebär så mycket. Vi tar emot uppåt 2 000 besättningsmedlemmar från hela världen och skapar olika events för och tillsammans med dem. Det blir också folkfest för alla ålänningar och turister med musik, parad, mat och dryck, och vi planerar för massor av aktiviteter för både barn och vuxna.

Festivalområden skapas längs Sjöpromenaden och Pommernkajen med eventområden i Engelska Parken, Badhusparken och Esplanaden. Bland årets värddamnar är Mariehamn minst till ytan, men det tror Pia Nyberg är till fördel för både besökare och besättningarna.

– Det blir en unik intimitet här. I Marie-

Värdhamnar 2024

27–30 JUNI
Klaipėda, Litauen

29 JUNI–6 JULI
Helsingfors, Finland

11–14 JULI
Tallinn, Estland

18–21 JULI
Åbo, Finland

24–27 JULI
Mariehamn, Åland

2–5 AUGUSTI
Szczecin, Polen

hamn är det nära till allt, du kan gå överallt och evenemanget kommer att prägla hela staden. Sen har vi ju sjöfarten i blodet här på Åland med väldigt engagerade volontärer och besökare under de här dagarna.

UPPLEV LIVET OMBORD

Organisationen kring Tall Ships Races bygger till stor del på ideellt arbete och sponsorskap. För besökare är det fritt inträde till hela festivalområdet med direkt närhet till båtarna, många av fartygen har "open ship"-tider med möjlighet att uppleva livet ombord.

– Det går också att boka privata däckevent eller seglingar under några timmar, för exempelvis företagsevenemang eller privata fester, säger Pia Nyberg.

För näringslivet och turismen skapar Tall Ships Races en välförtjänt boost, självklart för hotell- och restaurangnäringen men också för mindre aktörer. I det stora festivalområdet ges plats för handlare till en förhållandevis låg hyra.

– Förutom musik, lek, mat och dryck blir det allt från loppisporstull till lokalt hantverk. Vi vill visa upp hela bredden av vad Åland har att erbjuda.

Gå med i Åland Tall Ships Club

Ett kul sätt för företag eller föreningar att både stötta och engagera sig i Tall Ships Races är Åland Tall Ships Club. Ett medlemskap kostar 950 euro och ger, förutom möjligheten att använda Tall Ships Races i sin marknadsföring, tillgång för medlem och fem gäster till en exklusiv lounge och restaurang på eventområdet.

Ett minne för livet. Hälften av besättningen på fartygen är ungdomar med traineeplats.

Unika möten. På många fartyg går det att hyra tider för privata däckevent.

“I Mariehamn är det nära till allt, du kan gå överallt och evenemanget kommer att prägla hela staden.”

Ålandsbanken en del av Tall Ships Races

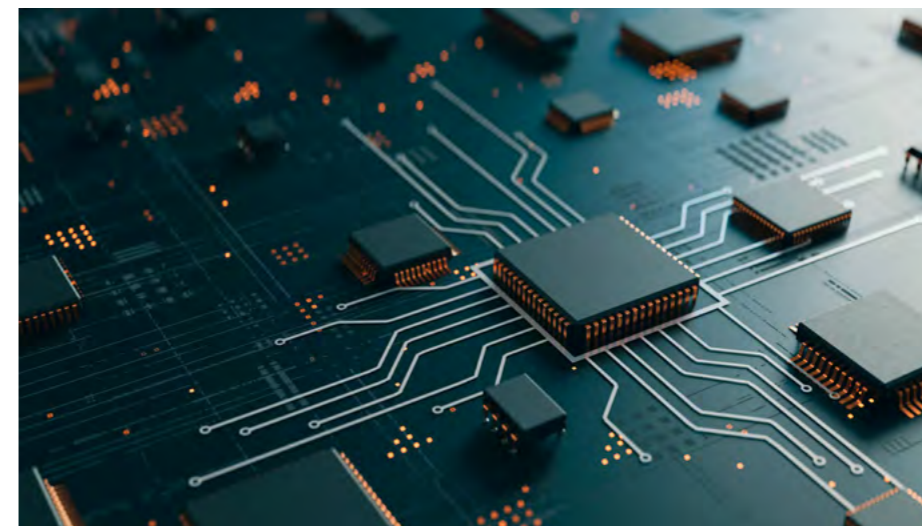
Ålandsbanken är nyckelsponsor för Tall Ships Races i Mariehamn och stöttar tävlingens arbete för att främja maritim kunskap och historia, internationella relationer och ungdomars utveckling.

Därför pratar alla om halvledare

De är nödvändiga för att få vår digitala vardag att fungera, men svåra att tillverka. Med endast några få producenter i världen har halvledarna blivit geopolitisk hårdvaluta.

TEXT RICHARD SIGRAY

DU HITTAR DEM i allt från mobiltelefoner och datorer till diskmaskiner och bilar. Vi pratar om integrerade kretsar, eller mikrochips som de också kallas, vilka i sin tur innehåller massvis med halvledare. Transistorer är exempel på sådana halvledare. De genererar de ettor och nollor som är nödvändiga för att göra komplexa beräkningar och lagra stora mängder data i vår allt mer digitaliserade värld.

När du greppar din mobiltelefon håller du över 15 miljarder transistorer i din hand. Varje transistor är mindre än ett virus.

TAIWAN TAR LEDNINGEN

Halvledarnas historia tar sin början i 1950-talets Silicon Valley i Kalifornien. Drivande i utvecklingen var det amerikanska försvaret som behövde mindre komponenter till sina missiler.

Ingenjören Gordon Moore hävdade i en artikel 1965 att varje eller vart annat år skulle antalet transistorer som får plats på ett chip fördubblas. Han har haft rätt hittills och hans förutsägelse kallas därför för Moores lag.

Moore grundade företaget Intel som länge var världsledande i att tillverka mikrochips och processorer. Men den amerikanska

dominansen bröts 1987 när företaget TSMC startades i Taiwan. Deras radikala idé var att enbart tillverka chippen och inte slutprodukterna. Det blev en enorm succé. I dag kontraktstillverkar TSMC över 90 procent av världens mest avancerade chips i sina fabriker i Taiwan.

KAPPLÖPNING MELLAN STORMAKTER

I takt med ökad spänning mellan USA och Taiwan på ena sidan och Kina på den andra, har halvledarna blivit en strategisk bricka i världspolitik. Kinas teknologi anses ligga cirka fem år bakom Taiwans, trots att de spenderar miljardbelopp varje år på att försöka komma ifatt. USA blockerar samtidigt export av de mest avancerade halvledarna till Kina.

Allt fler oroas för vad som skulle hända om fabriker i Taiwan slogs ut. Chris Miller, historiker och författare till boken *Chip War*, konstaterar att det i så fall skulle ta minst tio år för halvledarindustrin att komma tillbaka till sin nuvarande nivå. För att gardera sig satsar USA stort för att bygga upp en inhemsk industriell kapacitet.

Det är inte för inte som halvledarna kallas för den nya oljan.

HALVLEDARINDUSTRIN

Viktiga spelare

TSMC

Ledande tillverkare i Taiwan, grundad av Morris Chang, som på 1980-talet förbigicks som tilltänkt vd för Texas Instruments.

SAMSUNG

Viktigaste tillverkaren av avancerade halvledare efter TSMC.

INTEL

Pionjären som idag försöker komma ifatt de andra.

ASML

Holländskt företag som tillverkar maskinerna som genom extrem ultraviolett litografi producerar de mesta avancerade mikrochipsen. Har 100 procent marknadsandel.

NVIDIA

Designar och säljer grafikort som är hett efterfrågade av AI-företagen.

THE CHIPS AND SCIENCE ACT

Federalt program i USA omfattande 52,7 miljarder dollar för att lyfta tillverkningen av mikrochips i landet.

Klimatkamp genom virtuella simuleringar

En samhällsengagerad träningsentusiast vars hjärta klappar hårt för Norden och Östersjön. Efter många år utomlands har Annette Höglund Dönnes hittat hem till Åland igen och bidrar till öns gröna omställning.

TEXT KARIN CEDRONIUS FOTO THERESE ANDERSSON, VIKTOR FREMLING

DET ÄR EN LJUMMEN högsommardag på Föglöfjärden i Ålands skärgård. Året är 1986 och familjen Höglunds segelbåt glider sakta fram genom det blå vattnet i den stilla brisen. I sittbrunnen hänger familjens tre barn, lite smått uttråkade som det kan bli när man har varit på sjön i flera timmar och alla serietidningar redan är lästa.

Äldsta dottern Annette, 8 år, sitter tillbakalutad och tittar på en humla som irrat sig ut från land och nu besöker familjens segelbåt. Hon funderar på hur den där lilla surrande varelsen kan flyga så stilla i sittbrunnen och inte alls behöver kämpa för att följa med i vinddraget.

– Det där är så typiskt mig – där satt jag och funderade över fysikens lagar, även om jag inte förstod det då. Samma sak när jag i tidig skolålder, inspirerad av Leonardo da Vinci, gjorde ritningar och papperskonstruktioner med lim över en båt som drevs fram med en hävstång, som en typ av pumpdressin fast den skulle användas på sjön. Jag tyckte det skulle vara så mycket smartare än en klassisk trampbåt.

”Att kunna simulera helheten och delarna innan beslut är tagna och spaden sitter i backen är en enorm möjlighet för att skapa samhällsnytta.”

FAKTA

Långnäs Mega Grön Hamn

OX2 och Ålandsbanken Fondbolag som tillsammans utvecklar de havsbaserade vindkraftsprojekten Noatun Nord och Syd har även inlett en förstudie för planering och etablering av en Mega Grön Hamn i Långnäs hamn på östra Åland.

Fullt utbyggd kommer hamnen fungera som en grön nod och både vara en viktig logistisk plats för konstruktionen av vindkraftsprojekten och en plats för nya företagsetableringar, arbetstillfällen, elanslutning till Åland och mycket mer. I Mega Grön Hamn kommer det även att produceras e-bränsle för rederibranschen.

SÖKER KUNSKAP

Den nyfikenheten och upptäckarlusten har följt Annette Höglund Dönnes genom livet och format hennes karriärval. Det började med en examen som civilingenjör vid Linköpings universitet och så småningom en doktorexamen i informationsteknologi vid Max Planck-institutet och universitetet i Tübingen. Redan då hade hon fokus på artificiell intelligens och maskininlärning, men det var inte många som kände till begreppen då.

Annette har sedan arbetat på flera olika företag runt om i världen bland annat i USA, England och Tyskland. På listan över arbetsgivare finns allt från Celera Genomics i Washington DC till åländska Optinova Group.

– Jag har alltid sökt mig till organisationer som ligger i framkant och driver den absolut nyaste teknologin och jobbar för ett tydligt högre syfte. Det kan antingen vara på minsta lilla molekylnivå, som när jag jobbade på mjukvaruföretaget Schrödinger och hade ledande globala företag inom läkemedelsutveckling som kunder. Eller på global samhällsnivå, som i min nuvarande roll när jag arbetar med grön omställning och kan applicera det här på Åland, säger hon och fortsätter:

– Min drivkraft är nyfikenheten och öppenheten för förändring på vägen mot ett mera hållbart samhälle. Jag insåg tidigt

att kunskap och förmåga att analysera stora komplexa samband är så viktigt jämfört med ogrundat tyckande.

AVANCERADE SIMULERINGAR

Annette Höglund Dönnes har ett stort engagemang för den gröna omställningen, klimatet och Norden – där ju Östersjön och Åland ligger centralt. Men hon är inte den som står på barrikaderna eller går främst i en klimatmarsch – hennes engagemang visar sig på andra vis. Till exempel i arbetet på Dassault Systèmes, som är ett franskt företag med 25 000 anställda globalt och som levererar avancerade mjukvarulösningar för att möjliggöra samarbeten, simuleringar och analysera produkters och investeringars livscyklar.

Dassault Systèmes har kunder över hela världen och Annette Höglund Dönnes leder en enhet som stöttar företag inom förnybar energiproduktion, lagring och transport, samt framtidens hållbara material och ny infrastruktur i norra Europa.

– Vi hjälper våra kunder och deras partners att skapa och samarbeta i virtuella tvillingar och 3D-system för att förutsäga och analysera hur olika val och scenarier kan påverka slutresultatet av det de vill skapa. Det kan till exempel handla om att förändra städer – och innefatta allt från smarta trafiklösningar till elektrifiering eller övergången till e-bränslen som vätgas.

En virtuell tvilling är en tredimensionell digital kopia av en produkt, en anläggning, ett företag eller till och med ett samhälle och används för att testa olika slags scenarier innan det byggs i verkligheten. Med hjälp av avancerade beräkningar och stora mängder datakraft kan man förutspå hur sådant som ännu inte existerar ska fungera i praktiken.

Annette Höglund Dönnes liknar det vid de digitala världar som ungdomar är vana vid från datorspel idag, men som i stället bygger på vetenskapliga beräkningar och simuleringar.

GRÖN NOD I LÅNGNÄS

OX2 är ett av de företag som Annette Höglund Dönnes och hennes kollegor jobbar med att stötta genom att använda virtuella världar för att öka förståelsen för deras förändringsarbete.

Tillsammans med Ålandsbankens Fond-

bolag utvecklar OX2 de havsbaserade vindkraftsprojekten Noatun Nord och Noatun Syd utanför Ålands kust.

De är ännu bara i planeringsstadiet men när de står klara kommer de att bli världens största vindkraftsparker med en kapacitet på 40 TWh per år, vilket motsvarar en årlig elförbrukning för åtta miljoner hushåll.

Utöver vindkraftsparkerna planeras även för Mega Grön Hamn som ska placeras vid Långnäs hamn på östra Åland. Där ska elen som produceras i vindkraftsparkerna komma iland för att distribueras ut i elnätet eller omvandlas till e-bränslen och lagras för vidare användning.

Fullt utbyggd kommer hamnen att fungera som en grön nod och även skapa möjligheter till nya företagsetableringar, arbetstillfällen, elförsörjning till Åland och mycket mer.

– Det är ett jätteintressant och storskaligt projekt. Vår uppgift på Dassault Systèmes

”Min drivkraft är nyfikenheten och öppenheten för förändring på vägen mot ett mera hållbart samhälle.”

Ett stort engagemang för den gröna omställningen har tagit Annette Höglund Dönnes runt hela världen.

Annette Höglund Dönnes om Ålandsbanken:

”Jag är själv kund i Ålandsbanken sedan många år tillbaka. Jag tycker att jag ser ett intressant drag av strategiskt tänk vad gäller hållbarhet hos banken och det är något som jag gärna vill stötta. Det är häftigt att se att en bank som är så integrerad i det åländska samhället tar så stora steg för att skapa en fond för hållbar energi och att de tar ansvar för att driva samhället i rätt riktning.”

är att hjälpa företag som OX2 att använda den senaste tekniken för att bygga så hållbart som möjligt, hantera risker tidigt och möjliggöra samarbete i virtuella tvillingar, säger Annette.

– Att kunna simulera helheten och delarna innan beslut är tagna och spaden sitter i backen är en enorm möjlighet för att skapa samhällsnytta.

TILLBAKA TILL ÅLAND

Sedan 2016 har Annette Höglund Dönnes åter sin bas på Åland efter närmare 20 år som bosatt utomlands. I dag bor hon i ett hus i Mariehamn med sin familj. Valet att flytta tillbaka hem till Åland växte fram under några år.

– Under studietiden var det naturligt för mig att flytta ut i världen. Nyfikenheten har verkligen tagit mig på många spännande äventyr. Men när vår äldsta dotter skulle börja skolan och vi bodde i Tyskland kände vi att det var dags att vända hemåt till Norden.

Familjen landade först i Sverige 2008, och efter några år och två barn till gick flytten tillbaka till Åland 2016 när Annette rekryterades till en tjänst som försäljnings- och marknadsdirektör på Optinova.

– Åland är ett fantastiskt bra ställe för barn att växa upp och många av våra nära vänner och familj finns kvar här. Ett litet samhälle, men med allt samlat inom 15 minuter och naturen alltid nära.

Numera jobbar hon på distans från hemmet, eller från Dassaults Systemes kontor i Stockholm och Helsingfors, och ute hos kunder några dagar i månaden. Tekniken har varit en viktig pusselbit och gett henne möjligheten att arbeta i internationella team med globala kunder på daglig basis från Åland.

Närheten till havet och naturen är viktig för Annette som gärna ägnar sina lediga stunder åt att vara i naturen och på sjön. Träning är en värdefull del av hennes liv. Hon utbildade sig till aerobinstruktör redan under åren som student i Linköping. I dag leder hon varje vecka klasser i högentensiv intervallträning, HIIT, på ett av Mariehamns gym.

– Jag älskar att röra på mig. Det blir ett andrum i det kunskapsintensiva utbytet på jobbet och ett sätt för mig att koppla av. Att pyssla med växter och fixa i trädgården är också något jag gärna gör för att rensa hjärnan.

NORDISKT LEDARSKAP

Yrkesmässigt är det många spännande projekt på gång för Annette Höglund Dönnes under våren, inte minst det fortsatta arbetet kring hållbarhet och transformation. Hon ser många möjligheter med den gröna omställningen för de samhällen som omfamnar den.

– Den gröna omställningen skapar nya arbetstillfällen och de regioner som satsar på den kan attrahera nya företag och näringar. För ålänningarna kan det även ge en injektion vad gäller utbildningar och kompetensutveckling, säger Annette. Hon poängterar också att den gröna omställningen initierar många spännande, innovativa projekt som exempelvis syresättning av vattendrag och nyttjande av överskottsvärme från olika industrier.

– Jag vill se att Norden inte tappar det ledarskap som vi har inom hållbarhetsutveckling. För vi är visserligen pyttesmå i världen, men vi kan använda vår litenhet som en superkraft genom att visa världen att det är dags att sluta prata om varför vi måste förändra och i stället bara göra det.

FAKTA

Annette Höglund Dönnes

ÅLDER: 46 år

FAMILJ: Maken Pierre och de tre barnen Emmy, 18 år, Edward, 14 år och Harry, 12 år samt lilla dvärgpudeln Lava, 5 år.

BOR: Mariehamn, Åland.

GÖR: Leder ett internationellt team på Dassault Systemes som arbetar med att sälja teknologi för virtuella tvillingar till kunder inom näringslivet för innovation av infrastruktur, material och energi.

FRITID: Promenader, löpning, skridskor och skidåkning. Är instruktör i HIIT. Är gärna ute i naturen, pysslar i trädgården samt lagar mat. Mycket tid med familj och vänner.

”Den gröna omställningen skapar nya arbetstillfällen och de regioner som satsar på den kan attrahera nya företag och näringar.”

Så undviker du fem vanliga bedrägerier

Bedrägerier fortsätter att både öka och utvecklas. Varje år medför dessa brott stort lidande och ekonomisk skada för många enskilda individer och familjer. Genom att läsa på och veta hur du ska göra för att skydda dig minskar du risken för att drabbas.

TEXT JULIA LINDSTRÖM ILLUSTRATION JULIA HERMANSSON

FÖRRA ÅRET FÖRSÖKTE BEDRAGARE

lura finländare på 76,9 miljoner euro, enligt uppgifter som samlats in från bankerna av Finanssiala ry. Den bedrägeriform som ökat mest i Finland 2023 är investeringsbedrägeri, där har bedragare kommit åt över 16 miljoner euro.

Eftersom bedragarna hela tiden utvecklar och kommer på nya metoder blir de allt svårare att upptäcka. Men det finns flera saker du kan göra för att skydda dig. Här är fem vanliga bedrägerier.

1 Telefonbedrägeri

Så kan det gå till

Bedragare i dag är mycket skickliga och kan manipulera sitt telefonnummer så att det ser ut att tillhöra din bank, ett företag eller olika myndigheter. Samtalen kan till exempel handla om att personen ringer för att meddela dig om att du vunnit något eller att något akut har hänt med ditt bankkonto som gör att de behöver komma åt ditt konto. Med ny teknik kan bedragare till och med imitera röster.

Så skyddar du dig

Ofta ber bedragaren dig om koder och inloggningsuppgifter till banken för att "hjälpa" dig med det påstådda problemet. Ge aldrig ut användar-ID, e-ID, bankkoder, kort eller personuppgifter. Om du känner dig det minsta osäker på ett samtal, lägg på luren och ring upp banken eller polisen.

2 SMS-bedrägeri

Så kan det gå till

Du får ett sms med en uppmaning om att klicka på en länk eller ringa ett telefonnummer. Ofta ser meddelandena trovärdiga ut. Det kan se ut att vara från tandläkaren som vill boka in en undersökning eller information från din bank. Vanligt är också att bedragare sms:ar från okänt nummer och uppger sig vara mottagarens barn som påstår sig tappat bort sin telefon och behöver pengar.

Så skyddar du dig

Får du den här typen av meddelande är det viktigt att aldrig klicka på länken eller ringa upp telefonnumret som uppges. Vill du ändå ringa upp exempelvis tandläkaren för att dubbelkolla är det viktigt att du själv söker upp det korrekta numret att ringa.

3 Kärleksbedrägeri

Så kan det gå till

Kärleksbedrägeri startar ofta med att bedragaren tar kontakt via en dejtingapp eller sociala medier. Här handlar det om att snabbt bygga upp ett förtroende och en relation till offret, vilket senare utnyttjas genom att bedragaren till exempel "hamnat i en knipa" och behöver låna pengar.

Så skyddar du dig

När du är inställd på att hitta kärleken kan det vara klurigt att upptäcka en bedragare, men det finns vissa varningssignaler som kan avslöja personen. Till exempel att personen inte vill ses eller ringa videosamtal, ber dig att överföra pengar eller verkar för bra för att vara sann. Kärleksbedrägeri kan skapa en extra stor skam hos den utsatta som lurats på både pengar och kärlek.

4 Investeringsbedrägerier

Så kan det gå till

Du får erbjudande om att investera i något snabbt och enkelt som kommer att leda till hög avkastning, exempelvis aktier, kryptovalutor eller företag. Erbjudandet kommer ofta via mejl, telefon eller annonser på nätet och sociala medier.

Så skyddar du dig

Verkar det vara för bra för att vara sant så är det ofta också det. Investera aldrig i något du inte förstår eller i ett företag du inte känner till.

Så gör du om du råkat ut för bedrägeri

Många som blir utsatta för bedrägeri känner skam och drar sig för att anmäla det. Men det är viktigt att komma ihåg att vem som helst kan råka ut för det. Kontakta alltid din bank och gör en polisanmälan. Bara genom att anmäla brottet kan du få hjälp.

5 Kortbedrägerier

Så kan det gå till

Kortbedrägeri kan gå till på flera olika sätt, till exempel genom att du blir av med ditt kort som någon sedan använder för att betala med eller ta ut kontanter. Men det kan också ske utan att bedragaren fått tag på ditt kort. Då har personen i stället fått tag på dina kortuppgifter exempelvis genom dataintrång, nätfiske eller skimming – när kortets information kopieras via utrustning fäst vid en bankautomat eller liknande.

Så skyddar du dig

Det finns mycket du kan göra för att skydda dig mot kortbedrägeri. Lämna aldrig ut dina koder och kortuppgifter till någon och spara dem inte på nätet när du handlar. Läs ditt kort för internetköp och öppna det bara när du ska handla.

Kolla ditt konto regelbundet. Aktivera pushnotiser för kortköp i Mobilbanken. Då får du ett meddelande till telefonen varje gång kortet används och kan snabbt upptäcka konstiga transaktioner. Spärra kortet och kontakta din bank direkt vid minsta misstanke.

Entreprenörer med fokus på hållbarhet

Det nya lägenhetshuset i trä på Segelmakargatan i Mariehamn är inte bara ett försök till att minska koldioxidhalten i atmosfären. Det är även Ålands första Svanenmärkta hyreshus.

TEXT LIZ LINDVALL FOTO: THERESE ANDERSSON

En Svanen-certifiering innebär att du som byggare måste ha koll på att hela kedjan är miljövänlig och hållbar.

Driften av huset ska även vara så hållbart som möjligt med omtanke både för miljön och människorna som bor där.

Ålandsbostäders flervåningshus i trä med 17 hyresbostäder är det första Svanenmärkta huset på Åland.

Byggandet av fastigheter står för en stor del av de globala utsläppen av koldioxid.

Många hyresgäster och husköpare börjar ställa krav på att byggandet av fastigheter görs mer miljövänligt. Även lagstiftningen går åt det hållet.

TRE UNGA KILLAR lär känna varandra under sommarjobb på Ålandsbanken. De blir snabbt goda vänner och upptäcker att de delar en dröm om att bli entreprenörer. Tillsammans startar de i liten skala med att rusta upp en lägenhet. Under kvällar och helger arbetar de med att byta golv samt måla om tak och väggar. Snart får de sin första hyresgäst. Genom hårt jobb, återinvesterade vinster och finansiering så äger de med tiden flera lägenheter.

Det har nu gått tio år sedan den första lägenhetsaffären. Idag driver Gabriel Sjöström, Adam Söderlund och Kasper Granlund gemensamt företaget Ålandsbostäder Ab, och i april stod deras andra flerfamiljshus klart i Mariehamn – ett flervåningshus byggt i trä.

Svanen är en nordisk miljömärkning som enligt organisationen bara ges till varor och tjänster som uppfyller ambitiösa miljökrav. "Svårt att få, lätt att välja" är deras slogan.

Minimerad klimatpåverkan, biologisk mångfald, miljövänliga kemikalier, cirkulär ekonomi och kvalitet. Svanen ställer krav på allt detta och Ålandsbostäder har antagit utmaningen.

– Om man ändå bygger, vill man ju skapa något att vara stolt över, säger Adam Söderlund. Gabriel Sjöström och Kasper Granlund nickar instämmande. De vill göra rätt för sig.

OMTANKE FÖR MILJÖN OCH MÄNNISKORNA Trion bakom Ålandsbostäder vill också bidra till att utveckla en konservativ bransch och säger sig ha ett gott samarbete med många byggare och leverantörer. Dessutom är de tacksamma över att Ålandsbanken vågar vara en uppstickare, ta samhällsansvar och satsa på dem genom att vara med och utveckla projekten tillsammans.

Det är dyrare att bygga miljövänligt, men de menar att den positiva responsen från hyresgästerna motiverar det.

– Varenda plank, process och transport granskas på förhand. Alla material och beståndsdelar ska vara miljövänliga. Det handlar också om att ha så lite utsläpp av koldioxid som möjligt under byggnadsfasen och Svanen-kontrollanter besöker regelbundet byggplatsen för att se att allt går rätt till, berättar Adam Söderlund och fortsätter:

– Utmaningen är att du måste planera och ha koll på allt innan du sätter igång. Material, värme, ventilation, ljusinsläpp

och energiklassificering. Svanen kräver att hela kedjan ska vara miljövänlig. Huset ska vara byggt med omtanke både för miljön och människorna som bor där.

– Vi har träpanel på utsidan för att det är mest miljövänligt, vilket skiljer sig från alla andra flervåningshus på gatan som är i betong, men annars ser lägenheterna ut som i vanliga bostäder. Vi har byggt dem så som vi skulle vilja att de såg ut om vi bodde där, säger Gabriel Sjöström.

Kasper Granlund flikar in:

– Det är även viktigt att huset är så miljövänligt som möjligt när det är i drift, planen är att installera solpaneler och elbilsaddare.

STORT INTRESSE PÅ MARKNADEN

Enligt FN står bygg- och fastighetssektorn för nära 40 procent av de globala utsläppen av växthusgaser. En stor del härstammar från drift och uppvärmning av fastigheter, men fokus i klimatarbetet riktas nu även i ökande grad mot produktion och val av

"Det är även viktigt att huset är så miljövänligt som möjligt när det är i drift."

material. En vidare användning av regenerativa material och cirkulär hantering skulle minska koldioxidavtrycken från sektorn avsevärt enligt FN.

– Jag tror hyresgäster och husköpare kommer att ställa allt högre krav på att byggandet görs mer miljövänligt. Även lagstiftningen går åt det hållet, säger Adam Söderlund.

I början av april var alla 17 lägenheter klara för inflyttning och intresset har varit stort hos ålänningarna.

– Det är en speciell känsla att gå förbi ett hus och se någon sitta på balkongen och leva sitt liv i ett hus som du varit med och byggt, avslutar han.

Adam Söderlund, Gabriel Sjöström och Kasper Granlund bygger hus som de själv skulle vilja bo i.

Ålandsbanken har Finlands bästa Private Banking

ÅLANDSBANKEN HAR för tredje året i rad utsetts till Finlands bästa Private Banking-aktör i Kantar Prosperas årliga undersökning. Resultatet visar att kunderna uppskattar bankens långsiktiga arbete med relationsskapande, tillgänglighet och personlig service. I jämförelse är Ålandsbankens kunder också de som är mest villiga att rekommendera sin bank till andra. Henrik Fagerholm, chef för Ålandsbanken Private Banking Åland, ger sin förklaring till det goda resultatet.

HENRIK, HUR KOMMENTERAR DU TOPPLACERINGEN?

– Det är roligt att se att vårt långsiktiga arbete uppskattas av våra kunder och att man ser oss som en värdefull partner. Kundnyttan är för oss

helt central för att skapa och odla de långsiktiga relationer som behövs. Jag vill samtidigt passa på att tacka både kunderna för deras förtroende och alla medarbetare i banken som hjälpt till att möjliggöra en helhetsleverans i absolut toppklass.

ÄVEN ÅLANDSBANKENS PERSONLIGA SERVICE, EXPERTIS OCH SERVICENIVÅ FÅR HÖGSTA BETYG.

– Ja, vi vet från olika undersökningar att det är just de här frågorna som är de allra viktigaste för kunderna. Vi har jobbat systematiskt med dessa frågor under flera år, så det är roligt att nu också få bekräftelse från kunderna att vi fokuserat rätt. Nu gäller det bara att jobba vidare och ytterligare förbättra vår leverans för att ännu bättre möta kundernas förväntningar.

BANKEN HAMNAR HÖGST ÄVEN I KATEGORIN ETISK STANDARD. DIN FÖRKLARING?

– Jag tror att det är en kombination av flera faktorer. De viktigaste orsakerna är nog ändå att vi jobbar mycket med hållbarhetsfrågor samtidigt som vi

månar om det åländska samhället. Vi har ett starkt fokus på kundnytta och bygger starka relationer genom att hålla vad vi lovar. Vi är tillgängliga och finns där för våra kunder även i svårare perioder.

HENRIK FAGERHOLM
Chef för Ålandsbanken
Private Banking, Åland

“Vi tackar våra kunder för deras förtroende.”

Östersjöprojektet får tre nya jurymedlemmar

Genom Östersjöprojektet ges finansiellt stöd till projekt som verkar för att förbättra Östersjöns tillstånd. Tre nya jurymedlemmar har rekryterats och kommer att spela en viktig roll i att fördela nya medel till aktuella och potentiellt inflytelserika idéer – både på kort och lång sikt. Ålandsbanken har stöttat miljöprojekt sedan 1997 och lanserade Östersjöprojektet 2015.

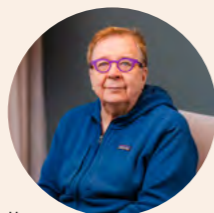
MARI PANTSAR

Docent med lång erfarenhet av clean tech och bland annat arbete vid stiftelsen Sitra. Hon har följt Östersjöprojektet länge och är entusiastisk över sin nya roll som jurymedlem. – Det som jag särskilt gillar med Östersjöprojektet är att man inte starkt begränsar vilka projekt som kan ansöka om finansiering. Det möjliggör också nya innovationer och att hitta helt nya infallsvinklar, säger Mari Pantsar.

MARKKU OLLIKAINEN

Professor emeritus, forskningsledare och fram till slutet av 2023 ordförande för Finlands klimatpanel. – Övergödning har varit ett av Östersjöns största problem under hela min trettioåriga forskarkarriär. Det skulle vara fantastiskt att se nya innovationer för att lösa det, säger Markku Ollikainen.

MIKKO KOSKINEN

Serieentreprenör och grundare av det prisbelönta Kyrö Distillery och Nemo Seafarms – som fokuserar på regenerativt vattenbruk. – Det som jag ser särskilt fram emot som jurymedlem är att få utnyttja det jag redan kan, samt att lära mig nya saker av både mina kollegor i juryn och av de som ansöker om finansiering, säger Mikko Koskinen.

Dags för nästa generation

En generationsväxling kommer sällan utan utmaningar – genom att planera och börja i tid kan du undvika de största fallgroparna.

TEXT LOVISA OLAI ILLUSTRATION BJÖRN ÖBERG

Är du redo att lämna över till nästa generation?

PLÖTSLIGT ÄR den här – dagen då du känner att det är läge att ta ett steg åt sidan. Det är dags att lämna över till nästa generation. Insikten har kanske kommit smygande, en dag måste företaget överlämnas till någon annan. Ibland handlar det om att låta nästa generation ta över, ibland om ett externt ägarskifte.

Genom att planera och göra rätt saker vid rätt tidpunkt har du möjlighet att stärka ditt företags förutsättningar och bygga en stabil grund för både kontinuitet och tillväxt. Och inte minst skapa så bra förutsättningar som möjligt för nästa generations ledarskap.

– Ett generationsskifte i ett familjeföretag ger upphov till inte bara en mängd juridiska frågor utan omfattar även mjuka värden och känslor. Det är därför av yttersta vikt att ha ett brett perspektiv och inkludera ekonomiska, juridiska och familjemässiga aspekter, säger Linda Franklin, avdelningschef inom Juridik Ålandsbanken.

BÖRJA I TID

Linda Franklin berättar att det viktigaste råd hon kan ge är att börja planera i tid. – Ett lyckat generationsskifte tar oftast mellan ett och tre år, ibland även längre. Många tror att en enkel diskussion över en söndagsmiddag är tillräcklig. Men man måste ta hänsyn till alla inblandade parterns önskemål, behov och kunskapsnivåer, och det tar betydligt längre tid än så. Gemensamt för många av de mest framgångsrika generationsskiftena är att

”Varje företagarfamilj måste hitta den lösning som bäst passar deras specifika situation och förutsättningar.”

JEANETTE NYROOS
Finansiell planerare Juridik
på Ålandsbanken.

FUNDERINGAR KRIG GENERATIONSVÄXLING?

Du är välkommen att kontakta Jeanette Nyroos på Ålandsbanken, 018 291 984, eller mejla juridik@alandsbanken.ax

den tilltänkta efterträdaren har kommit in i verksamheten tidigt och fått lära sig hur det fungerar inifrån. På så sätt förbereds de för uppgiften och får praktisk erfarenhet samtidigt som deras kunskap och ledarförmåga kan sättas på prov. Detta är speciellt viktigt om företaget är centrerat runt en nyckelperson.

– Företag som starkt associeras med en individ löper risk att stå inför stora utmaningar efter ett ägarskifte om nästa generation saknar erfarenhet från verksamheten. I frånvaro av en tydlig efterträdare kan det därför vara fördelaktigt att sälja företaget till en extern part. Den optimala tidpunkten för en sådan försäljning är när företaget fortfarande har ett högt värde, säger Linda Franklin.

KOMPENSATION TILL SYSKON

Ingen familj är den andra lik och därför är

också varje generationsskifte unikt. En vanlig situation är att det finns flera syskon i familjen, men att enbart ett av dem är intresserad av att ta över familjeföretaget. Ska de övriga syskonen kompenseras för det på något sätt? Och i så fall hur?

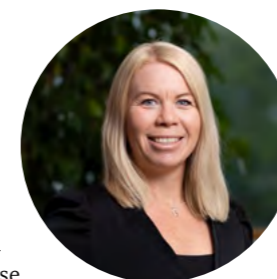
Det behöver inte röra sig om företag med stort värde för att en sådan fråga ska ge upphov till diskussioner i en familj.

Det är mjuka värden som dessa Linda Franklin menar är viktiga att fundera över. Därför är det också angeläget att processen fram till skiftet är tydlig och formaliserad så att det inte kvarstår några frågetecken.

FÖRDELAKTIGARE BESKATTNING

För att underlätta generationsväxlingar i bolag finns det specialregler både i arvs- och gåvobeskattningen och i inkomstbeskattningen.

Linda Franklin,
Avdelningschef Juridik Ålandsbanken

Dessa regler innebär bland annat att överlåtande av bolag inom familjen i många fall kan göras till en betydligt lägre skattekostnad än till personer utanför familjen. Lättnaderna innebär också att en överlåtelse av ett operativt bolag som arv eller gåva till en person som fortsätter med bolagets företagsverksamhet i många fall kan leda till betydligt lägre skattekonsekvenser än överlåtelse av annan egendom. Avsikten med lättnaderna är att främja möjligheterna till fortsatt företagsverksamhet och att trygga arbetsplatser.

Det finns en rad kriterier som bör uppfyllas för att lättnaderna ska tillämpas. Men även om alla kriterier inte uppfylls behöver inte en generationsväxling leda till överväldigande kostnader förutsatt

att generationsväxlingen planerats väl.

Beskattningspraxis formas och varierar över tid och även lagstiftningen förändras. Därför är det värt att gå igenom din situation och dina planer med jämna mellanrum. Just nu pågår en

utredning av bland annat arvsskatten. Konsekvenserna av detta vet vi ännu inte.

Ett generationsskifte handlar alltså lika mycket om hårda ekonomiska värden som mjuka värden, som relationer.

– Det finns ingen universallösning. Varje företagarfamilj behöver hitta sin lösning för generationsskifte som passar deras unika situation och förutsättningar. Det är därför vi betonar vikten av att påbörja processen i god tid, säger Linda Franklin. 🗨️

5 råd för ett framgångsrikt generationsskifte

PLANERA

Gör en gedigen plan för ägarskiftet som alla inblandade parter är överens om. Ta hänsyn till personliga önskemål och mjuka värden som rättvisan inom familjen och försörjningsbehovet för den avgående generationen.

BÖRJA I TID

Det tar mellan ett och tre år att genomföra ett generationsskifte fullt ut, så börja planera så fort tankarna på att dra sig tillbaka dyker upp.

KOLLA UPP LAGAR OCH REGLER

Gå igenom familje- och skattejuridiken ordentligt. För att generationsväxlingslättnaderna i arvs- och gåvoskatte-lagen eller i inkomstskattelagen ska kunna tillämpas, måste vissa kriterier uppfyllas.

KOMMUNICERA

Kom ihåg att ett ägarskifte i ett företag också påverkar medarbetare och andra intressenter. Kommunikationen och hanteringen runt generationsskiftet kan därför spela stor roll, och du vinner mycket på att börja kommunicera kring detta på ett tidigt stadie.

SKRIV AVTAL

Avtala formellt om formerna för generationsskiftet och ha papper på allt, framför allt vad gäller familjerätten. På så sätt blir det ett ordnat övertagande.

Samlare flockas kring småskalig champagne

Konnässörer och investerare har fått upp ögonen för de fina franska bubblorna. Och det är inte bara de stora champagnehusens prestigeviner som nu efterfrågas.

TEXT RICHARD SIGRAY FOTO CYRILLE GIBOT/GETTY IMAGES, LOUIS ROEDERER

ENLIGT LIV-EX, SOM ÄR en marknadsplats för exklusiva viner, steg deras TOP 100-index med över 270 procent från 2001 till 2021. Investeringar i en korg av dessa 100 exklusiva viner överträffade

därmed många finansiella placeringar. Mest åtråvärda hos samlarna är viner från Bordeaux och Bourgogne vars priser stigit mot skyarna.

Lite i skymundan har Champagne stadigt ökat sin andel till att nu omfatta 13 procent av andrahandsmarknaden och hamnar därmed på en tredje plats. Essi Avellan är Master of Wine, hemmahörande i Helsingfors. Hon är inte förvånad.

– Under de 20 år jag har specialiserat mig på regionen Champagne har vinerna därifrån gått från att vara en dryck man firade med till att bli ett seriöst gastronomiskt vin och på senare tid även hamna i många vinsamlares källare.

SMÅSKALIGA ODLARE UTMANAR

Stora namn som Krug, Dom Pérignon, Louis Roederer Cristal, Taittinger Comtes de Champagne, Salon och Bollinger dominerar marknaden för samlare, men samtidigt har ett allt större intresse riktats mot det som brukar kallas för odlar-champagne. Det rör sig om småskaliga producenter som till övervägande del odlar sina druvor själva i stället för att köpa in dem, vilket annars är vanligt i Champagne. Ofta har de ett tydligt hållbarhetsfokus och en begränsad hantverksmässig produktion som de i regel säljer under eget namn på flaskornas etikett.

– Odlarna lyfter fram druvsorter samt specifika byar och vingårdar. Stilen är gärna extra brut eller brut nature, det vill säga mycket torra viner med lite eller inget socker tillsatt efter den andra jäsningsen. Detta för att inte maskera hur växtplatsen för druvorna påverkar vinet, säger Essi Avellan.

Domaine Jacques Selosse, som numera drivs av ättlingen Guillaume Selosse, är just en sådan småskalig odlare som producerar enbart kring 45 000 flaskor per år. Vinerna har dock fått kultstatus och en trogen skara följare av vinkonnässörer. De blev tydligt vid en auktion i Hong Kong 2023, då en flaska Jacques Selosse Extra Brut Premier Cru 2008 klubbades för 3 100 euro.

Vissa av dessa odlare verkar utanför de

CHAMPAGNE

Råd till samlare

1 KÖP VINER SOM du gillar och vill dricka.

2 KÖP FLER ÄN EN flaska för att följa vinets utveckling genom åren.

3 OM DU VILL SÄLJA vidare behöver du köpa lådor om sex flaskor som är standard vid exklusiva auktioner.

4 VÄLJ CHAMPAGNE SOM har en dokumenterad historik av att åldras väl, som till exempel Dom Pérignon och Cristal.

5 HÅLL KOLL PÅ ÅRGÅNGAR som betraktas som exceptionella, som till exempel 2008 och 2012.

6 FÖLJ EXPERTER SOM Jancis Robinson, James Suckling, Essi Avellan och Richard Juhlin.

7 DET ÄR ALLTID EN BRA idé att köpa Magnum-flaskor. De behåller fräschören längre och står emot oxidation av vinet bättre.

8 FÖRVARA FLASKORNA SVALT och mörkt. Ljus förstör champagne snabbt.

FOTO: VESA LÄTTINEN

Essi Avellans tips på odlar-champagne

Ulysse Collin
Egly-Ouriet
Chartogne-Taillet
Roses de Jeanne
Vilmart & Cie
Girard-Bonnet

prestigefulla Grand Cru och Premier Cru-lägena som anses ge den högsta druvkvaliteten. Ett exempel är Ulysse Collin som mer eller mindre på egen hand satt det tidigare okända området Coteaux du Petit Morin på kartan.

– I dag finns det uppemot 2 000 producenter som gör odlarchampagne, varav cirka

100 nått internationellt erkännande. De är få men har en stor betydelse för regionen. Jacques Selosse, Egly-Ouriet och Ulysse Collin med flera andra har definitivt bidragit till det ökade intresset för Champagne, säger Essi Avellan.

Den förhållandevis begränsade volymen spelar en roll för att hålla efterfrågan och priserna uppe på auktionerna. Odlarna själva får dock sällan ta del av värdeökningen på andrahandsmarknaden, även om de kunnat höja priserna till viss del när de säljer till detaljhandel och restauranger.

DE STORA FÖLJER EFTER

De stora champagnehusen har inte varit sena med att haka på trenden. De lanserar nu viner influerade av odlarchampagne. Louis Roederer använder övervägande egenodlade druvor och satsar på ekologisk och biodynamisk odling. Bollinger har sin PN-cuvée där varje lansering lyfter fram pinot noir-druvor från olika årgångar och vingårdar. Att som tidigare sträva efter att ha en stil på sin champagne som inte förändras över tid är inte längre självklart.

Essi Avellan menar att spårbarhet och transparens har blivit viktigare. Konsumenterna ställer krav på det och allt fler av de stora champagnehusen har blivit mindre hemlighetsfulla.

– Tidigare var det svårt att ta reda på vilka sorts druvor samt vilka årgångar och växtplatser som ingår i en årgångslös champagne. Ta Krug ID som ett exempel, genom en sexsiffrig kod på flaskans etikett går det nu att hitta utförlig information om vinet på deras hemsida, säger hon.

EN FRAMTID I ROSA

Under senare år har efterfrågan på rosé-champagne ökat kraftigt. Att skådespelaren Brad Pitt investerat i Fleur de Miraval som specialiserar sig på just de rosa bubblorna har säkert bidragit till hajpen.

Antalet flaskor som släpps till marknaden är liten i jämförelse med vit champagne – och priserna väsentligt högre. Rosé-champagne har blivit stort i USA och Japan, medan konsumenterna i Norden varit mer avvaktande.

– Personligen tycker jag prestige-cuvéer av roséchampagne är bland det mest intressanta som sker i Champagne just nu. Vinerna är bättre än någonsin, har en komplexitet och passar för lagring genom sin tanninstruktur. Trenden är definitivt här för att stanna, säger Essi Avellan.

ÄNDRADE FÖRUTSÄTTNINGAR

Mycket pekar i rätt riktning för regionen Champagne, men det finns även utmaningar.

Klimatförändringarna har på många sätt verkat till regionens fördel. För några årtionden sedan kunde det vara svårt för druvorna att uppnå full mognad innan skörden, men så är inte fallet längre.

Å andra sidan har druvornas växtsäsong blivit kortare vilket kan påverka fräschören i vinerna. Det är inte ovanligt att skörden sker under värmeböljor i augusti vilket riskerar druvkvaliteten och gör arbetsförhållandena svåra för dem som handplockar druvorna. Dessutom har det blivit vanligare med extremväder som till exempel frost under vinstockarnas blomning på våren.

Trots en viss nedgång i exporten 2023 skeppades flaskor från Champagne till ett värde av över 6 miljarder euro. Mousserande viner har inte varit så populärt i Asien, men intresset där är på uppåtående. Det finns en risk, eller möjlighet beroende på hur man ser det, att priserna för prestige-champagne kommer att fortsätta stiga. Särskilt om den kinesiska konsumenten får smak för de fina bubblorna. 🍷

”Personligen tycker jag prestige-cuvéer av roséchampagne är bland det mest intressanta som sker i Champagne just nu.”

Prestigehuset Louis Roederer tillämpar biodynamiska metoder i sina vingårdar.

Vrakfynd på Åland

2010 bärgades världens äldsta drickbara champagne från ett vrak som förläste på 1800-talet i Ålands hav. Många flaskor kom från champagnehuset Veuve Clicquot och var i gott skick när de kom upp till ytan. Efter det har Veuve Clicquot sänkt ner nya flaskor i havet utanför Åland för att undersöka hur låg temperatur, vattentryck och frånvaro av ljus påverkar champagne. Projektet kallas Cellar in the sea och ska pågå i 40 år med återkommande provningar av vinerna.

Egly-Ouriet och Jacques Selosse är två mindre hantverksproducenter som är hett eftertraktade hos vinsamlare.

METODEN

Så görs champagne

CHAMPAGNE ÄR ETT MOUSSERANDE vin som tillverkas genom en metod som inkluderar en andra jäsnings i flaskan för att skapa kolsyra och bubblor.

I ÅRGÅNGSLÖS (non vintage) champagne blandas stilla viner från en årgång (basvin) med tidigare årgångar (reservvin).

DEN KALKRIKA JORDEN i Champagne spelar en viktig roll för karaktären på vinerna.

EFTER ATT JÄSTFÄLLNING tagits bort från flaskan (degorgering) tillsätts en blandning av vin och socker där söthetsgraden bestäms (dosage).

DE VANLIGASTE DRUVORNA i en champagne är chardonnay, pinot noir och pinot meunier.

Det livsviktiga ljuset

Solen och ljuset har alltid spelat en viktig roll i människans historia. I dag vet vi hur mycket den betyder för vår hälsa – och ohälsa.

TEXT JULIA LINDSTRÖM

BORTA I HORIZONTEN sprider sig ett sken från en gyllene vagn, solguden Helios far över himlen och gör natten till dag i den grekiska antikens mytologi. I aztekernas rike runt 1300-talet offerar människorna slavar för att hålla sin solgud stark.

Snabbspola fram till 2024 och vårens första solstrålar får stressade nordbor att stanna upp mitt på trottoaren, vinkla upp ansiktet mot det ljusa klotet på himlen och sluta ögonen. Människans besatthet av solen och ljuset tycks ha funnits i alla tider.

– Det är starkt kopplat till vår evolution. Vi är beroende av sol- och mörkerväxlingen som delar upp dygnet i faser. Ljuset och solen är förknippad med den aktiva fasen och mörkret med återhämtning. Vi är mer besatta av den aktiva fasen eftersom det är då vi historiskt ska samla mat och överleva, säger Arne Lowden, sömn- och stressforskare på Stockholms universitet, där han

länge forskat om hur dygnsrytm, ljusbeteende och sömn påverkar människor.

Som bosatta på de norra breddgraderna är vi kanske ännu mer besatta av dagsljuset, vilket inte är så konstigt. Under höstmånaderna får vi nämligen bara 14 procent av den årliga strålningen från solen, och under vintern fem procent.

– Det innebär att under sex månader får vi bara 19 procent av all årlig ljusstrålning. Resten får vi under vår och sommar, säger Arne Lowden.

DYGNSRYTMENS ROLL

Ljuset är den främsta faktorn som styr vår dygnsrytm, och dygnsrytmen är livsviktig för vår hälsa. Arne Lowden menar att vi är byggda för en ljus- och mörkerväxling som ligger nära 12 timmars ljus följt av 12 timmars mörker. Men för den moderna människan ser verkligheten inte ut så.

– Eftersom vi i dag inte går och lägger oss direkt efter solnedgången utan håller oss vakna med elektriskt ljus får många av oss problem med sömn och sömnbrist.

Ljuset på förmiddagen innehåller mer blå våglängder vilket ljuscellerna i ögat reglerar som mest på. Det blåa ljuset gör oss pigga och väcker hjärnan och vi blir därför omedelbart pigga – oberoende av när på dygnet vi utsätts för ljuset.

– När vi under kvällstid använder skärmar, som innehåller blått ljus, blir vi kvällspigga och morgontrötta. På kvällen behöver vi istället rött ljus, säger Arne Lowden.

Arne Lowden lyfter vikten av att ha rätt belysning vid rätt tid i hemmet och menar att mysbelysning på kvällen fyller en viktig funktion.

– På samma sätt som att det är viktigt att få dagsljus under förmiddagen är det lika viktigt att på kvällarna se över ljuset inomhus. Försök att efterlikna den naturliga sol- och mörkerväxlingen.

När vi rubbar vår dygnsrytm får det konsekvenser för vår hälsa. Det påverkar bland annat sömnen, immunförsvaret och tillväxten, samt ökar risken för flera sjukdomar – ungefär hälften av kroppens alla celler är beroende av dygnsrytmen.

SÅ MYCKET LJUS BEHÖVER VI

Att ta tillskott med D-vitamin är viktigt när vi inte får tillräckligt av det från solen. D-vitamin har flera fördelar – framför allt för att motverka benskörhet. Men Arne Lowden poängterar att det är viktigt att inte tro att det räcker med extra D-vitamin eftersom ljuset har fler livsviktiga effekter som vi behöver.

Så, hur lång solexponering behöver vi egentligen för att må bra? Och går det att ladda kroppens depåer med ljus?

– Det går tyvärr inte att ladda depåerna, vi är beroende av ljus dagligen. En solig dag räcker det att vara ute i dagsljus i 30 minuter, är det molnigt får du lägga på uppåt en timme på det.

Även när du är inomhus och nära ett fönster får du mer ljus än om du bara hade haft elektriskt ljus eftersom dagsljuset är mycket starkare.

– Dagsljuset kommer upp i en ljusstyrka på omkring 5 000 lux en molnig dag medan lampor inomhus bara når omkring 300 lux. Så även om fönsterglasat stänger ut 30 procent av dagsljuset ger det dig mer att sitta vid ett fönster inomhus än med enbart elektrisk belysning, säger Arne Lowden.

ARNE LOWDEN TIPSAR

Maxa ditt ljusintag

- Sträva efter att få mellan 30 minuter och 1,5 timmes exponering utomhus per dag beroende på hur klart eller molnigt det är.
- Jobba förebyggande med ljusbehandlingar, så som ljusterapi. Det finns ett starkt vetenskapligt stöd för att det fungerar.
- Ställ krav på din inomhusbelysning även på jobbet. Det bör finnas elektriskt ljus som ersätter dagsljuset väl. Just nu ser man till exempel över hur belysningen ser ut på många skolor, sjukhus och äldreboenden.

Arne Lowden, sömn- och stressforskare på Stockholms universitet.

Skillnad rött och blått ljus

Ljus har olika våglängder. Ljus med blå våglängd sänds ut från solen och skärmar på telefon, dator och tv. Det blå ljuset gör oss pigga och minskar sömnhormonet melatonin. Ljus med röda våglängder sägs däremot förbättra sömnen och ha positiva effekter på bland annat hudbesvär och immunförsvaret.

En delikat balansgång

Bågen är spänd efter vårens kursuppgångar, men vi är positiva. Även om orosmoln finns så ser vi goda förutsättningar för en gradvis konjunkturrell återhämtning. I denna miljö är riskhantering som alltid viktig på de finansiella marknaderna.

TEXT NIKLAS WELLFELT

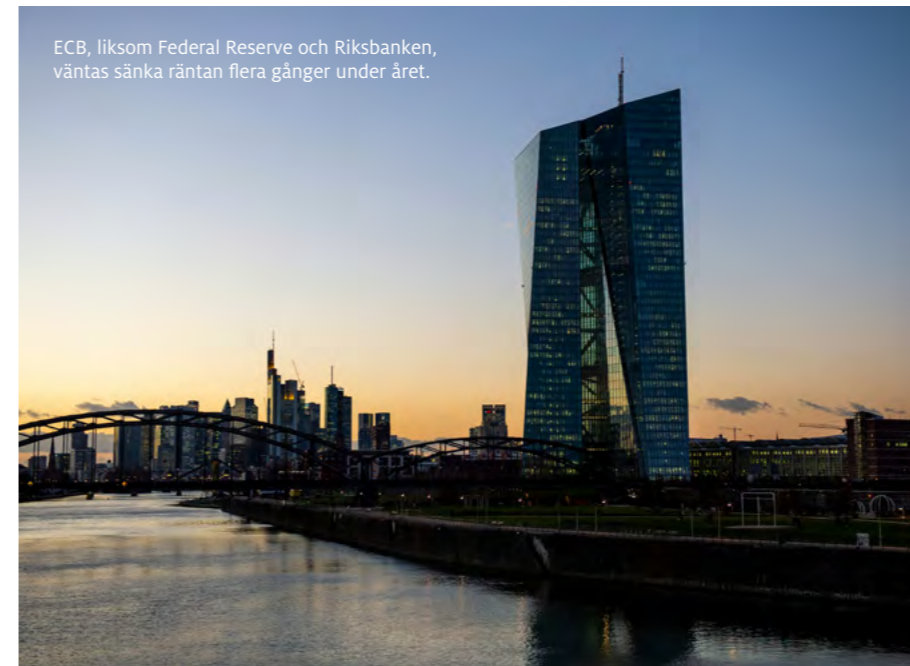
Sedan 2020 har investerare fått betalt för att bära risk.

Inledningen på 2020-talet har på många sätt präglats av exceptionella händelser. Det har varit global pandemi, krig på tröskeln till Europa, energikris, galopperande inflation och häftiga räntehöjningar. Om du som investerare vid inledningen på decenniet hade haft insikt om vad som komma skulle, hade det kanske varit frestande att fördela sitt sparande i en nödportfölj bestående av lika delar ficklampsbatterier, konserver och fysiskt guld – eller åtminstone sikta mot det som brukar klassas som den säkraste av finansiella tillgångar, nämligen statsobligationer.

RISK HAR LÖNAT SIG

Men granskar vi avkastningen sedan inledningen på 2020 visar den på ett annat utfall än många befarat. Trygga globala statsobligationen har minskat i värde med 15 procent under perioden. Tar vi ett kliv ut på riskskalan och ser på europeiska företagsobligationer handlas dessa på ungefär oförändrade nivåer, medan högränteobligationer är upp 10 procent.

Hur ser det då ut på aktiemarknaden, tillgångsslaget som brukar betraktas som det mest riskfyllda bland traditionella finansiella tillgångar? Jo tack, ett globalt aktieindex, inkluderande utdelningar, har lyft nära 60 procent under de drygt fyra år som passerat

ECB, liksom Federal Reserve och Riksbanken, väntas sänka räntan flera gånger under året.

sedan nyårsafton 2019. Återigen visar det sig att investerare får betalt för att bära risk. Det är lätt att bli uppskrämd, men en läxa är att det snabbt gäller att ta sig tillbaka till ett väl avvägt risktagande.

Våren 2024 har inneburit nya historiska toppnoteringar på flera aktiebörser i USA, Europa och Japan. Globala teknikbolag har suttit i förarsätet, påhejade av förhoppningar om utvecklingen av artificiell intelligens. Men uppgången stöds även av generellt starka delårsrapporter från bolag också i andra sektorer. Vi ser dessutom försiktigt positiva konjunktursignaler vilket bidrar till ökad tilltro om stigande företagsvinster.

Vi räknar med att 2024 innebär en gradvis konjunkturrell återhämtning, efter ett svagt, men trots allt tillväxtmässigt bättre fjolår än befarat. Revideringstrenden bland ekonomiska bedömare tar små steg i positiv riktning, men ännu är vi tidigt i återhämtningen. Etablerade prognosmakare som IMF och OECD har gjort försiktiga uppjusteringar i sin syn på global tillväxt.

UTRYMME FÖR UPPREVIDERINGAR

Men prognosmakarna understryker samtidigt att utsikterna för kommande år är relativt återhållna och innebär en global ekonomi som växer i underkant av historiskt genomsnitt. Det finns därför utrymme för ytterligare upprevideringar under kommande kvartal, om inflation och räntor kommer ned och skapar utrymme för

hushållens konsumtion att ta fart. I förlängningen räknar vi även med att företagens investeringar och lagercykeln vänder upp för att möta en tilltagande efterfrågan.

Den amerikanska ekonomin går på sedvanligt maner i tåten, medan Europa släpar efter. Men vi tycker oss se begynnande värtecken också på vår sida om Atlanten. Den kinesiska ekonomin var en tydlig besvikelse under fjolåret, men från myndighetshåll ser vi allt fler stimulansåtgärder i syfte att få fart på återhämtningen.

Sedan inledningen på 2024 har det skett en tillnyktring av förväntansbilden i obligationsmarknaden. Synen på penningpolitiken är i nuläget betydligt mer realistisk, med tre till fyra prognosticerade räntesänkningar under året, med start under tidiga sommaren. Tron på räntesänkningar gäller för såväl ECB, Fed som Riksbanken.

Detta kan jämföras med marknadens förväntningar vid ingången på året, om sju till åtta sänkningar, vilket knappast var förenligt med vårt basscenario med en tydlig konjunkturrell återhämtning. Börsen har klarat perioden av turbulens i räntemarknaden anmärkningsvärt bra, i samband med att överdrivna förväntningar om sänkningar har korrigerats. Detta ser vi som ett tydligt styrketecken.

MÖJLIG MJUKLANDNING

I avvägningen mellan en tydlig konjunkturåterhämtning i kombination med färre

”Synen på penningpolitiken är i nuläget betydligt mer realistisk.”

räntesänkningar i ena vågskålen, samt svagare tillväxt och fler räntesänkningar i den andra vågskålen, då föredrar vi definitivt en vinstdriven börs – framför en marknad som styrs av räntesänkningar i eftermälet av tillväxtbesvikelser. Visst finns det tydliga orosmoln framöver, men vår syn är att en mjuklandning av ekonomin är på väg att lyckas.

Med det sagt, så är rikttningsförändringar i finansiella marknader ofta påfrestande. Emellanåt smärtsamma. Att ligga rätt är belönande, men det gör ont att vara felpositionerad. Det är ofta denna olust som får investerare att styra om i portföljer. Det pågår en ständig dragkamp mellan vankelmod och tillförsikt i marknaden. Vårt dagliga arbete som förvaltare är att vandra en delikat balansgång i denna miljö.

NIKLAS WELLFELT
Chefsstrateg på
Ålandsbankens Fondbolag

UTSTÄLLNING

NORDBOR I NYTT LJUS

I **UTSTÄLLNINGEN NORDBOR** på Nordiska museet i Stockholm undersöks hur kulturen och livet i Norden formats och omformas i möten mellan människor och i samspel med naturen och klimatet. I utställningen ställs frågor som: Hur ser familjen och hemmet ut? Vad tror nordborna på och vad drömmer de om?

I 27 rum skildras nordiska människöden genom 500 års historia. Tusentals föremål från olika tider visas och flera inslag har gjorts interaktiva för besökarna. Kulturkritiker hyllar utställningen som har fått utökade öppettider efter publiktrycket.

”Tusentals föremål från olika tider visas och flera inslag har gjorts interaktiva för besökarna.”

FOTO: NORDISKA MUSEET

FOTO: SPACEVIP

RESTAURANG

MIDDAG MED RYMDUTSIKT

SPACEVIP, ETT FÖRETAG inriktad på koldioxidneutral rymdturism, planerar att under 2025 arrangera en restaurangupplevelse utöver det vanliga. Tillsammans med danska stjärnkocken Rasmus Munk ska de servera en middag på en farkost som med en höghöjdsballong tar de sex gästerna upp till stratosfären. Det blir ingen billig måltid, för en plats vid bordet måste du vara beredd att betala 495 000 dollar. Fast då ingår utsikten från 30 000 meter över havet, det är tre gånger så högt som kommersiella flygplans marschhöjd.

”Tre gånger så högt som kommersiella flygplans marschhöjd.”

FILM

MER OM MAJA

BIOAKTUELLA STORMSKÄRS Maja är den hittills största svenskspråkiga filmproduktionen i Finland. Filmen spelades in på Åland mellan 2022 och 2023. Har du sett filmen och vill ha mer? På Ålands kulturhistoriska museum kan du nu se bakom-scenen-klipp, fotografier, rekvisita och mycket mera från filminspelningen. Utställningen pågår fram till 1 september 2024.

MUSIK

EN MÄSTARES AVSKED

ENDAST SEX MÅNADER före sin död genomförde den Oscarsbelönade japanske kompositören Ryuichi Sakamoto ett sista framträdande. Ensam vid flygeln, med endast filmkameran som publik, framför han 20 utvalda verk från hela sin storslagna karriär. Resultatet är den bländande vackra och meditativa filmen *Sakamoto: Opus*, regisserad av kompositörens son, filmskaparen Neo Sora.

FOTO: RYUICHI SAKAMOTO I OPUS, NIPPONFILM

Istället för att komplettera filmen med fakta och intervjuer och skapa en traditionell dokumentär, har Neo Sora valt att låta musiken berätta historien om hans pappa. Ryuichi Sakamoto gick bort den 23 mars 2023, efter lång tids kamp mot cancer.

TEKNIK

SPRÅKMASKIN I FICKAN

MÄNNISKAN HAR länge drömt om att kunna översätta främmande språk i realtid. Ett steg på vägen är Plaud Note, en diktafon som inte är större än ett kreditkort. Med hjälp av Chat GPT-4:s generativa AI kan den kvickt transkribera tal till text, spela in telefonsamtal eller skapa attgöra-listor och mötesanteckningar. Kortet fästs magnetiskt vid mobiltelefonen och hanteras genom en app. Orkar du inte läsa igenom allt som spelats in? Då gör Plaud Note en sammanfattning åt dig.

FOTO: PLAUD

RESA

TILOS HÅLLBARA REVANSCH

GREKISKA ÖN TILOS har cirka 800 bofasta invånare och 30 000 besökare över sommarsäsongen. Det är en liten ö med spännande fauna – 150 fågelarter passerar ön på flygturen mellan Europa och Afrika. Längre förde Tilos en tynande tillvaro med avfolkning och ständiga strömavbrott, men bestämde sig för några år sedan, med stöd från EU, att bli självförsörjande på förnybar energi. Idag kommer 70 procent av elen från sol- och vindkraft på ön och 90 procent av allt avfall återvinns. Till glädje för invånarna som ökar i antal igen.

FOTO: ISTOCK/TELLA_DB

DESIGN

FORM I SAMKLANG MED NATUREN

BRUTALT OCH SOFISTIKERAT kallar Vaarnii själva sitt uttryck. Och visst finns det både något hårt och något omsorgsfullt i den finska möbeltillverkarens självsäkra design. Företaget har inte bara uppmärksammat för sin formgivning utan också för sitt engagemang för hållbar produktion. Vaarnii jobbar med lokala hantverkare och varje kollektion skapas utifrån ett naturmaterial som finns i överflöd och ofta förbises.

FOTO: VAARNII

”Varje kollektion skapas utifrån ett naturmaterial.”

LITTERATUR

PRIVATE EQUITY: EN MEMOAR

EFTER MÅNGA INTERVJUER och tester får 29-åriga Carrie Sun jobbet hon sökt på en av de mest prestigefulla hedgefonderna på Wall Street. Hon blir assistent och högra handen till en av grundarna som blivit miljardär. I arbetsbeskrivningen ingår att vara tillgänglig dygnet runt. En värld av lyx öppnar upp sig, men det hårda arbetstempot tar ut sin rätt där både Carrie Suns fysiska och mentala hälsa sätts på prov. Suns memoarer ger en unik inblick i en värld där status, makt och pengar betyder allt. Lite som tv-serien Billions, fast det här har hänt på riktigt.

SMIDIGARE CONCIERGE SERVICE

PREMIUM- OCH PRIVATE BANKING-KUND, har du sett att Concierge Service numera erbjuder en app där alla dina ärenden, dokument och förfrågningar samlas smidigt på ett och samma ställe?

Via våra digitala tjänster (internetkontoret och mobilbanken) hittar du länken till tjänsten, och efter att du vid första inloggningen fyllt i de efterfrågade uppgifterna loggar du därefter in snabbt med e-ID. I appen kan du också kontakta tjänsten och få inspirerande tips på aktiviteter och evenemang direkt i din mejlkorg. Gå in och skapa ett konto redan idag!

SPARKONTO MED EN HÖGRE RÄNTA OCH SOM FRÄMJAR ÖSTERSJÖN

VORE DET INTE DRÖMMEN att få ränta på dina sparpengar samtidigt som du bidrar till något större, som exempelvis att ta hand om Östersjön? Goda nyheter – det kan du göra! Vårt Östersjökonto ger dig ränta från första euron och via nät- och mobilbanken kan du göra obegränsat antal överföringar utan kostnad. Kontot har inga beloppsgränser och omfattas av insättningsgarantin.

Dessutom donerar vi årligen en summa

som motsvarar upp till 0,2% av alla våra kunders insättningar på dessa konton till naturskydds- och miljöprojekt kring Östersjön. De donerade pengarna används till att finansiera såväl startups som organisationer och skolklasser för att genomföra projekt med syfte att förbättra tillståndet i vårt hotade hav.

Hittills är vi uppe i cirka 4,4 miljoner euro donerade pengar via vårt Östersjöprojekt – och resan fortsätter.

HAR DU FÅTT ETT SMS OM VILLKORS- ÄNDRINGAR?

IBLAND FÖRSÖKER VI NÅ DIG VIA många olika kanaler samtidigt. Det gör vi för att försäkra oss om att du läser viktig information som vi skickar till dig, exempelvis om villkoren för någon av dina tjänster eller produkter ändras.

Kom ihåg att vi aldrig ber dig att logga in i våra digitala tjänster via sms, e-post, sociala medier eller andra liknande kanaler. Var därför extra uppmärksam på denna typ av inloggningslänkar.

Däremot kan vi skicka ut information via sms om att du har ett nytt meddelande att läsa i dina digitala tjänster.

Klicka *aldrig* på inloggningslänkar i meddelanden eller googla på banken, du kan hamna på fejkade sidor. När du loggar in i banken på din dator ska du alltid logga in genom att själv skriva inloggningsadressen i din webbläsare eller använda dina egna bokmärken.

SCIENCE BASED TARGETS-INITIATIVET HJÄLPER OSS NÅ VÅRA KLIMATMÅL

ÅLANDSBANKENS RESA mot klimatneutralitet och nettonoll fortsätter och som stöd på vägen har vi i början av året undertecknat Science Based Targets-initiativet. Science Based Targets Network utvecklar vetenskapsbaserade mål för att skydda vatten, mark, biologisk mångfald och hav för företag och klimatmål för städer.

Fler än 4 000 företag världen över har gått med i initiativet och arbetar med att fastställa och förverkliga mål för att minska utsläppen i enlighet med Parisavtalet. Nästa steg för oss är att fastställa våra mål för att minska växthusgasutsläpp i linje med SBTi:s

kriterier. Målen ska sedan valideras av SBTi.

Ålandsbanken ser fram emot att ytterligare förstärka arbetet med att minska vår påverkan på klimatförändringarna – en utmaning som berör oss alla.

SCIENCE
BASED
TARGETS

DRIVING AMBITIOUS CORPORATE CLIMATE ACTION

TRYGG PÅ RESAN

FÖRSÄKRINGAR VIA ZURICH INSURANCE

SEDAN ÅRSSKIFTET BEVILJAS dina kortförsäkringar via Zurich Insurance. Försäkringsgivarbytet innebär inga ändringar i dina befintliga försäkringsvillkor – endast nya försäkringsnummer och e-postadresser för att ta kontakt

med försäkringsgivaren.

Du hittar all information du behöver såväl på webben som i våra digitala tjänster. Och kom ihåg inför sommarens semesterresor: reseförsäkringskortet hittar du i mobilbanken, även utan att logga in!

Kontakta oss

Ålandsbanken Abp

HUVUDKONTOR

Nygatan 2, Mariehamn, Åland
018 29 011 (växel)
www.alandsbanken.ax

AFFÄRSOMRÅDET ÅLAND

Direktör Mikael Mörn
018 291 959
mikael.morn@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

PREMIUM BANKING

Avdelningschef Johan Alm
018 291 192
johan.alm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

PRIVATE BANKING

Avdelningschef Henrik Fagerholm
018 291 921
henrik.fagerholm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

FÖRETAG

Avdelningschef Peter Winberg
018 291 301
peter.winberg@alandsbanken.ax
Skarpansvägen 29, Mariehamn

CORPORATE BANKING

Avdelningschef Johnny Rosenholm
018 291 994
johnny.rosenholm@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

JURIDISK RÅDGIVNING

Avdelningschef Linda Franklin
018 291 975
linda.franklin@alandsbanken.ax
Nygatan 2, Mariehamn

CITYKONTORET

018 29 011
Nygatan 2, Mariehamn

GODBY, FINSTRÖM

018 291 660
Von Knorringsvägen 1

KUMLINGE

Samarbete med Åland Post Kumlingeby

KÖKAR

Samarbete med Åland Post Karlby

Läs mer på:
alandsbanken.ax

Scanna QR-koden
för att läsa mer om
Östersjöprojektet:

Scanna QR-koden
för att läsa mer om
Östersjökontot:

Ärlighet varar längst

Frysta köttbullar och makaroner. Det finns alltid hemma hos den framgångsrika krögaren Adrian Bäckman. Redan som ung satte han målet om att i framtiden driva en av Ålands bästa restauranger.

FOTO: DANIEL ERICSSON

ADRIAN BÄCKMAN

Ålder: 41 år.

Bostadsort: Mariehamn.

Bakgrund: Kock utbildad på Ålands yrkesskola och Ålands hotell- och restaurangskola. Arbetade nio år i Stockholm på Riche, Teatergrillen och Undici. Flyttade hem till Åland för att nyöppna den anrika krogen Nautical.

Vad är du riktigt bra på?

Jag ser ingen jättestor talang i mig själv på något specifikt, utan tycker att jag är ganska bra på många olika saker.

Vilken personlig egenskap värderar du högst hos andra?

Ärlighet och humor.

Vilken talang skulle du helst vilja ha?

Vara riktigt duktig på något instrument. Jag är totalt tondöv och talanglös när det kommer till allt inom musik.

Vad är ditt motto?

Våga drömma stort, och framför allt jobba hårt för att dina drömmar ska slå in.

Vad ville du bli när du var liten?

Formel 1-förare, hockeyproffs eller rockstjärna var saker som stod högt upp på listan.

Vem är din främsta förebild?

Jag ser upp till alla människor som vågar följa sina drömmar, och gläds med dem när de lyckas.

Vilken egenskap uppskattar du mest i en affärsrelation?

Transparens och ärlighet är något av det viktigaste man måste ha som affärspartner. Och att våga lita på varandra.

Vad avskyr du allra mest?

Att se folk i min närhet lida eller ha det jobbigt på olika sätt. Jag har blivit så otroligt blödig med åren.

Vad går på repeat på din spellista?

Jag lyssnar inte så mycket på musik. Det är i så fall på gymmet. Och då blir det nästan uteslutande äldre klassisk rock-musik från min ungdom – typ Metallica och Iron Maiden.

Vem tar du med dig till en öde ö?

Självfallet skulle jag ta med mig överlevnadsexperten Bear Grylls! Jag har följt honom i

massa tv-program, med honom skulle jag känna mig trygg.

Vad är det lyxigaste du unnar dig?

Det är nog de få gånger jag hinner unna mig semester tillsammans med familjen.

Vilket råd skulle du vilja ge ditt 20-åriga jag?

Ta det lite lugnt med festandet. Det blev mycket av den varan under åren i Stockholm. Det fanns liksom lite mer utbud där än i Mariehamn.

Vad är du mest stolt över?

Det är att jag redan som ung satte upp målet att en dag driva en av Ålands bästa restauranger. Och att jag skulle jobba stenhårt för att nå dit.

Vem eller vad är den största kärleken i ditt liv?

Självfallet min fru.

Din största matupplevelse någonsin?

Chez Dominique i Helsingfors.

Vilken maträtt lagar du när hemma när du har riktigt bråttom?

Ledsamt att säga det, men frysta köttbullar och makaroner finns alltid hemma som nödmat.

Vilken är din favorit-råvara och varför?

Potatis, det är jättegott och kan förädlas i så många olika spännande former.

Vad är bäst med åländsk matkultur?

Den riktigt genuina åländska matkulturen där vi fiskar och jagar själva och tillreder hemma. Allt från nyrökta flundror till älg, rådjur och sjöfågel som jag själv jagar. Den kulturen får dessvärre turister sällan uppleva.

Reseförsäkring på ditt kort

Som Premium- eller Private Banking kund har du ett omfattande kortförsäkringspaket för trygghet både hemma och på resor. Reseförsäkringen gäller vid olyckor och plötslig sjukdom året om, överallt i världen.

Försäkrade på resan är följande:

- kortinnehavaren
- medresande maka/make/sambo
- barn under 23 år i samma hushåll

Läs mer om våra fullständiga villkor på alandsbanken.ax eller skanna QR-koden.

Vill du veta mer om din kortförsäkring?

Kontakta Zurich Insurances Kundservice

Måndag – Fredag 10–18

+358 (0)201 443 240

sweden.alandsbanken@zurich.com

Vi går vår egen väg

Har du frågor?

Välkommen att kontakta din kundansvariga via Mobilbanken eller ring vår växel:

018 29 011*

*Lokal samtalsavgift (Ina/msa). Samtalen spelas in.

ÅLANDSBANKEN

ÖSTERSJÖPROJEKTET
BALTICSEAPROJECT
ITÄMERIPROJEKTI

Ålandsbanken ♥ Östersjön

Östersjön är ett av världens mest förorenade hav. Med verksamhet i och runt Östersjön vill vi på Ålandsbanken agera som en förebild för andra aktörer i Östersjöområdet. Alla kan dra sitt strå till stacken för att förbättra situationen.

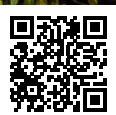
Vårt engagemang kan förenklat delas in i 3 delar:

- ✓ Östersjöprojektet
- ✓ Östersjökontot
- ✓ Östersjökortet & Åland Index

Läs mer på alandsbanken.ax/tillsammans-gor-vi-skillnad

Välkommen till en bank som värdesätter dig och miljön!

Mikael Mörn
DIREKTÖR AFFÄRSOMRÅDE ÅLAND

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN